

สวัสดิการชุมชนเพื่อเกษตรกรรมยั่งยืน

สวัสดิการชุมชน คือ การสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงของคนในชุมชน ซึ่งหมายรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่จะทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อาจอยู่ในรูปสิ่งของ เงินทอง น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ผลของการจัดสวัสดิการชุมชนที่สำคัญ คือ ก่อให้เกิดรายได้ ลดรายจ่าย เกิดความสัมพันธ์มิตรไมตรีที่ดีขึ้นของคนในชุมชนรู้สึกมั่นคง ภาคภูมิใจ อยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและมีความสุข

หลักการสำคัญในการจัดสวัสดิการชุมชน¹

1. ทำจากสิ่งที่เป็นจริง ไม่ใช่ลอกเขามาทั้งหมด
  - สวัสดิการชุมชนต้องสอดคล้องกับวิถีของแต่ละพื้นที่
2. เริ่มจากเล็กไปใหญ่
  - ทำแบบค่อยเป็นค่อยไป
3. เงินเป็นเพียงเครื่องมือไม่ใช่เป้าหมาย
  - ใช้เงินสร้างเงื่อนไข ทำให้คนอยากทำงาน อยากทำดี
4. ระบบสวัสดิการที่ดีต้องช่วยเหลือแบบไม่ก่อให้เกิดการแบ่งแยกในชุมชน
  - ควรให้ทุกคนได้ อย่างมุ่งเน้นแต่คนจนและคนด้อยโอกาส
5. เป็นองค์กรรวมที่ทุกอย่างเชื่อมโยงเข้าหากัน
  - กิจกรรมทุกอย่างสามารถก่อให้เกิดสวัสดิการได้ทุกอย่าง ต้องมีการเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ เข้าหากัน เชื่อมโยงคนให้มาทำกิจกรรมร่วมกัน ดูแลซึ่งกันและกัน รวมทั้งต้องมีการเชื่อมโยงคนกับธรรมชาติ คนสามารถเรียนรู้อยู่ร่วมกันกับธรรมชาติได้
6. ต้องเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ
  - คนในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับเสมอ จึงเป็นความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันละมีศักดิ์ศรี
7. ต้องทำด้วยความรักและความอดทน
  - ต้องมีความศรัทธาเชื่อมั่นว่าชาวบ้านสามารถสร้างสวัสดิการของตนเองได้ รักที่จะทำงานเพื่อชุมชนเพื่อส่วนรวม อดทนต่อความคิดความเห็นที่ไม่ตรงกัน

¹ ที่มา วิไลลักษณ์ อยู่สำราญ <http://gotoknow.org/blog/km-lampang/16731>

กองทุนสวัสดิการ : ประสบการณ์จากชุมชน

ในงานสมัชชาวิชาการเกษตรกรรมยั่งยืนครั้งนี้ ได้นำเสนอกรณีศึกษาการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนในหลายภูมิภาคที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นกองทุนเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกสุรินทร์ เพื่อเป็นกองทุนหมุนเวียนสนับสนุนให้กับเกษตรกรที่ทำเกษตรกรรมยั่งยืนนำไปสู่การฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น การศึกษา การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต จ.ตราด เป็นการปรับประยุกต์เอาธรรมะเข้ามาโดยเจตนามุ่งให้เห็นเป้าหมายของกลุ่มว่า กลุ่มที่ตั้งขึ้นมามุ่งเน้นการพัฒนาคุณธรรมเป็นหลัก โดยมี “เงิน” เป็นเครื่องมือ จึงเป็นคุณธรรมที่กินได้ ไม่แยกส่วนจนทำให้เกิดช่องว่าง

กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์พัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิตวัดป่ายาง จ.นครศรีธรรมราช โดยนำวัดไปสู่บทบาทใหม่เรียกว่าเป็นขบวนการ “ฟื้นฟูชุมชน” ด้วยอุบายที่ต้องการนำเงินเป็นเครื่องมือเอาธรรมะเข้าไปให้ชาวบ้านโดยไม่บอกให้รู้ตัวนำมาจัดตั้งกองทุนชื่อว่า “กลุ่มเมตตาธรรม” โดยให้มี “กองทุนสวัสดิการ” เป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาคน โดยมีเป้าหมายต้องการอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน และให้ชาวบ้านหันกลับมาดูแลซึ่งกันและกัน

สวัสดิการชุมชนจะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยในการรวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวให้ชุมชนมีความเข้มแข็งในการรวมกลุ่ม ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู วัฒนธรรม ประเพณี ระบบการผลิตที่ยั่งยืน สิ่งแวดล้อม รวมทั้งเป็นเครื่องมือที่ให้ชุมชนเข้าถึงหลักธรรมในการดำรงชีวิต อีกทั้งยังให้เกิดการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นอกเห็นใจ นำไปสู่การแบ่งปันและเกื้อกูลของคนในชุมชนอย่างยั่งยืน